

DR ANTON (TON) SMERDEL (1904—1970)

In memoriam

U Zagrebu je 20. VIII 1970. nenadano umro u 67. godini života Ton Smerdel klasični filolog, pjesnik i prevodilac, jedan od najrevnijih suradnika *Žive antike*

Rođen 21. IV 1904. u Silbi, klasičnu je gimnaziju polazio u Splitu, a Filozofski fakultet, grupu klasičnih jezika s književnostima, u Skoplju, gdje je 1928. diplomirao. Doktorirao je 1937. na Beogradskom univerzitetu disertacijom *Aristotelova katarsa*. Kao gimnazijski profesor službovao je u Sinju, Bijeljini, Skoplju i Zagrebu. Neko vrijeme bio je privatni docent za klasičnu filologiju na Filozofskom fakultetu u Skoplju. Od 1956—1966. radio je kao redaktor u Jugoslavenskom leksiografskom zavodu u Zagrebu.

Svoje prve književne radove objavio je već kao gimnazijalac. Posvetivši jednom svoj život Muzama, ostao im je vjeran do kraja života pa je umro tako reći s perom u ruci. Objavio je veliki broj znanstvenih radova, članaka, feljtona, prikaza i ocjena kao i latinskih pjesama ne samo u domaćim časopisima i publikacijama (*Hrvatska revija*, *Živa antika*, *Filologija*, *Kolo*, *Forum*, *Mogućnosti*, *Marulić* i dr) nego i u inozemnim (*Platon* u Ateni, *Vita Latina* u Parizu, *Il Casanostra* u Recanatiju i *Hermeneus* u Zwolleu, Nizozemska).

U *Živoj antici* javlja se Smerdel u II godištu (1951) radnjom *Motiv o jabuci*. Otada nije bilo nijednoga godišta tog časopisa bez njegovih duljih ili kraćih priloga, pretežno književno-estetskog sadržaja kao npr. *More u Horacijevoj erotskoj lirici* (god. III, 1953), *Tragom Heroje i Leandra* (IV, 1954), *Vidričeva antika* (IX, 1959), *L'originalità di Virgilio* (X, 1960), *Lirizam jednog epitafa* (XVI, 1966), *Ovidije o ljepoti prolaznosti* (XVII, 1967). U nekoliko priloga *Žive antike* ispituje utjecaj što su ga grčki i rimski pjesnici izvršili na formiranje Leopardijeve poetske ličnosti. U istom časopisu objavio je više prikaza i ocjena najnovijih publikacija s područja klasične i novogrčke filologije (Kitto, *The Greeks*, *Novootkrivena Menandrova komedija Dyskolos*, *Anthologia Graeca*, B. Knös, *L'histoire de la littérature néo-grecque*, I. Deter, *Das neugriechische Lied* i dr.).

Kao dobar poznavalac novogrčkog jezika Smerdel je preveo roman Nikosa Kazantzakisa *Doživljaji Aleksisa Zorbasa* (Zagreb 1955), pjesničku zbirku Seferis, *Poezija* (Zgb 1964) i antologijski izbor iz suvremene novogrčke lirike, *Republika* 1964.

Vrlo je opsežan i vrijedan njegov prevodilački opus sa starogrčkoga. Kako je i sam bio pjesnik, Smerdel je umio dočarati ljepotu izvornika i približiti ga čitatelju. Matica hrvatska izdaje 1952. njegov prijevod Pindara pod naslovom *Ode i fragmenti*, a dvije godine kasnije „Zora“ objavljuje njegov prijevod Musajeva epilija *Ljubav Heroje i Leandra*. Slijede: *Palatinska antologija*, izbor (Zgb 1960), Safo, *Lirika* (Zgb 1961), *Orfej i Pan* — antologija starohelenske lirike (Zgb 1964). Velik broj njegovih prijevoda grčkih i novogrčkih pjesnika uvršten je u slijedeće zbirke: *Antologija svjetske lirike* (Zgb 1956), *100 najvećih djela svjetske književnosti* (Zgb 1962), *Antologija svjetske ljubavne poezije* (Zgb 1968), N. Košutić-Brozović, *Čitanka iz stranih književnosti I* (Zagreb 1970).

Kao pjesnik Smerdel je bio lirski, suptilno sentimentalna priroda. Pjevao je ne samo na hrvatskom nego i na latinskom, čak je u *Živoj antici* (XI, 1961) obja-

vio dvije grčke pjesme. Zbirke su njegovih pjesama na hrvatskom: *Iz moje korabljice* (1940), *Drvorezi* (1942), *Duša u plamenu* (1945), *Epitaf* (1964), *Moji psalmi* (1968), sve tiskane u Zagrebu. Latinske su zbirke: *Urna Parcarum* (Zgb 1961), *Pontus lucentes* (Zgb 1962), *Cantilena* (Skopje 1965), *Palmae solis almae* (Skopje 1967), *Cantilena cupressorum* (Atena 1967), *Flatus cupressorum* (Skopje 1968), *De cicadis et undis Parentinis* (Skopje 1969). Osim izvornih latinskih pjesama publicirao je u *Živoj antici* latinske prijevode pojedinačnih pjesama naših priznatih pjesnika, npr. Miroslava Krležu, Dobriše Cesarića, Olinka Delorka, Vesne Parun i dr. U XV godištu (1965) objavio je latinski prijevod izbora pjesama mladih makedonskih pjesnika, a u XVIII godištu (1968) latinski prijevod izabranih pjesama suvremenih hrvatskih pjesnikinja.

Objavio je četiri sveska književnih eseja: *Borba za sklad* (1943), *Susreti s knjigama i piscima I i II* (1944), *Stvaralačka radost* (1945), sve u Zagrebu. Ogleđao se i na području romana i pripovijetke djelima: *Roman o Giacomu Leopardiju* (Zgb 1966) i *Bajke o patuljcima* (Zgb 1969). S talijanskog je preveo *Dijaloge i eseje* svoga omiljenog pjesnika Leopardija.

Svojim znanstvenim i književnim radom Ton Smerdel zaslužio je časno mjesto u našem kulturnom životu, a praznina koju za sobom ostavlja ostat će dugo nepunjena.

V. Gortan, Zagreb.

DR IMRE TRENCSENYI WALDAPFEL

In memoriam

2. juna 1970. preminuo je dr. Imre Trencsenyi Waldapfel, profesor i šef katedre klasične filologije Univerziteta u Budimpešti, redovan član Mađarske akademije nauka, u 62. godini života.

Rođen 16. juna 1908. u Budimpešti, gde je 1932. stekao profesorsku i doktorsku diplomu, 1948. postaje profesor Univerziteta u Segedinu, odakle 1950. prelazi na Univerzitet „Eötvös Loránd“ u Budimpeštu, gde je do 1953. bio i rektor. Počastvovan mnogim odlikovanjima, 1970. stiče i najveće priznanje svoje zemlje: državnu nagradu.

Svojim neumornim naučnim, istraživačkim i prevodilačkim radom postaje priznati stručnjak ne samo klasične filologije, istorije religije, nego i humanizma, mađarske književnosti i narodnog pesništva. Od 1927. do 1970. ostavio je za sobom delo od preko 400 bibliografskih jedinica. Veći broj njegovih dela preveden je na razne jezike: engleski, francuski, nemački, italijanski, ruski, poljski i češki. Ona su izdavana, u Budimpešti, Moskvi, Varšavi, Pragu, Bukureštu, Sofiji, Lajpcigu, Lajdenu, Brislu, Amsterdamu, Berlinu, Mesini i Rimu. Prevodio je brojna dela sa grčkog, latinskog, ruskog i kazahskog jezika. Njegova svestranost ogleđala se ne samo u prevodima i popularisanju tekovina antičke kulture, u nalaženju analogija i paralela antičkih motiva u mađarskom kulturnom blagu, nego i u redigovanju brojnih časopisa, književnih i naučnih iz raznih struka, među kojima pre svega treba spomenuti: ACTA ANTIQUA i STUDIA ANTIQUA ACADEMIAE SCIENTIARUM HUNGARICAE.

Iz ogromnog dijapazona njegovih dela najznačajnija su: MITOLOGIJA, 1936. Budimpešta, koja je doživela šest izdanja do 1968., a prevedena je na pet jezika; ERAZMO I NJEGOVI MAĐARSKI PRIJATELJI, 1941. Budimpešta; HUMANIZAM I MARKSIZAM, 1948. Budimpešta; OGLEDI IZ ISTORIJE RELIGIJE, 1959. Budimpešta; KLASIČNI LIKOVI, 1964. Budimpešta i VON HOMER BIS VERGIL, Berlin—Budimpešta 1969. itd.